

Οι Προοπτικές του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Βρυξέλλες, 20 Φεβρουαρίου 2020

Κυρίες και Κύριοι καλησπέρα σας,

Καταρχήν, σας ευχαριστώ πολύ για τη παρουσία σας εδώ, σήμερα.

Ευχαριστώ επίσης τον Οργανισμό Αργώ, καθώς και τους διοργανωτές, για την ευκαιρία που μου έδωσαν να μοιραστώ μαζί σας τις σκέψεις μου γύρω από το ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.

Η κεντρική θέση της τοποθέτησής μου σήμερα είναι ότι το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα είναι στη καλύτερη θέση που ήταν στα τελευταία 10 χρόνια.

Ατενίζει το μέλλον με σιγουριά και αισιοδοξία, είναι σε θέση να αντιμετωπίσει παλιές και νέες προκλήσεις, και είναι έτοιμο να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας.

Θα ξεκινήσω την τοποθέτησή μου σκιαγραφώντας το περιβάλλον – εγχώριο και διεθνές - μέσα στο οποίο οι παρατηρήσεις μου, αλλά και οι εξελίξεις και οι προοπτικές του ελληνικού Τραπεζικού συστήματος πρέπει να αξιολογηθούν.

Το ξεκίνημα της νέας χρονιάς συμπίπτει με την **έλευση της νέας δεκαετίας**. Μιας δεκαετίας, που ιδιαίτερα για τη χώρα μας, ξεκινά με νέα όνειρα και νέους φιλόδοξους στόχους αλλά και με νέες μεγάλες προκλήσεις.

Μετά από 10 μακρά χρόνια παρατεταμένης ύφεσης, γεμάτα δυσκολίες και πρωτόγνωρες καταστάσεις, για όλους μας, μπορώ να δηλώσω κατηγορηματικά ότι η Ελληνική οικονομία κινείται σταθερά, και με σιγουριά, σε μια νέα εποχή σταθερότητας και ανάπτυξης.

Έχοντας αντιμετωπίσει επιτυχώς τα διπλά ελλείμματα που οδήγησαν τη χώρα στην κρίση – δηλαδή τον δημοσιονομικό και εμπορικό έλλειμμα – η Ελληνική οικονομία έχει μπει σε τροχιά αναπτύξεως, καταγράφοντας 1,9% το 2018, 2.1% το 2019, με ενδείξεις για περαιτέρω δυνατή ενίσχυση στο 2020 πάνω από 2.5%.

Μεταξύ άλλων, η αύξηση του ΑΕΠ έχει ενισχύσει την απασχόληση και το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, και για πρώτη φορά ύστερα από το ξέσπασμα της κρίσης έχει οδηγήσει σε απτή άνοδο των τιμών των ακινήτων.

Το σημαντικότερο είναι ότι συνέβαλε σημαντικά στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, όπως αποδεικνύεται από την επιστροφή των καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες.

Η βελτίωση στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας έχει δημιουργήσει έναν θετικό άνεμο για τον ελληνικό χρηματοπιστωτικό τομέα, σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Ειδικά,

- Η επιστροφή των καταθέσεων έχει οδηγήσει σε σημαντική βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας των τραπεζών.

Ήδη, όλες οι 4 συστημικές τράπεζες έχουν λόγους καταθέσεων προς δάνεια σημαντικά κάτω από το 100%. Πράγμα που σημαίνει ότι δεν υπάρχει θέμα ρευστότητας για να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη.

- Επιπλέον, οι ελληνικές τράπεζες έχουν επιτύχει και πάλι κανονική πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά.

Και το σημαντικότερο, έχουν αποκτήσει εκ νέου πρόσβαση, μετά από πολλά χρόνια, στις μεσο-μακροπρόθεσμες κεφαλαιαγορές, όπως αποδεικνύεται από τις πρόσφατες πολύ επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων Tier II από Ελληνικές συστημικές τράπεζες.

- Ο δείκτης κεφαλαίου των συστημικών τραπεζών παρέμεινε ισχυρός, κατά μέσο όρο 16% στο τέλος της 2019, στοιχείο που τις κατατάσσει μεταξύ των επαρκώς κεφαλαιοποιημένων τραπεζών εντός της ΕΕ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ).
- Μετά από τεράστιες σωρευτικές ζημίες κατά τα προηγούμενα έτη, οι ελληνικές τράπεζες έχουν επιστρέψει σε κερδοφορία.

Καθώς η οικονομία σταδιακά ανακάμπτει και καθώς αυξάνεται η ροή των επενδύσεων στη χώρα, η κερδοφορία αναμένεται να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο.

Αυτό θα οδηγήσει σε μονοψήφια ποσοστά NPEs για όλες τις τράπεζες μέχρι το τέλος του 2022.

- Οι τελευταίες, πρόσφατες εκδόσεις ομολόγων Tier II από Alpha Bank και Τράπεζα Πειραιώς με ελκυστικό κόστος, έχουν διαλύσει οποιαδήποτε αμφιβολία υπήρχε για το αν οι Τράπεζες έχουν τα κεφάλαια που απαιτούνται για τη πραγματοποίηση αυτών των σχεδίων.
- Επίσης, η αναμενόμενη αναθεώρηση του πτωχευτικού νόμου – τόσο για τα φυσικά πρόσωπα, όσο και τις επιχειρήσεις – αναμένεται να ξεκαθαρίσει υφιστάμενες ασάφειες και καθυστερήσεις στην εφαρμογή των νόμων, και να επιταχύνει σημαντικά την επίλυση πολλών υποθέσεων
- Οι εξελίξεις αυτές, μαζί με τη πρόοδο στην επίτευξη των στόχων μέχρι στιγμής, με κάνει αισιόδοξο για την επίτευξη αυτών των στόχων. Επιπλέον, υπάρχουν πρόσθετοι, βάσιμοι λόγοι που αναμένω να συμβάλλουν στην υπερ-επίτευξη των στόχων αυτών, όπως
 - Η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης που είναι στην κορυφή της ημερήσιας διάταξης της νέο-εκλεγμένης κυβέρνησης
 - Η σειρά φορολογικών περικοπών, με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης, που ανακοινώθηκαν πρόσφατα από την κυβέρνηση, και
 - Το γεγονός ότι οι τιμές των ακινήτων στην Ελλάδα, αυξάνονται με ρυθμό πιο γρήγορα από ότι αναμενόταν

Τα παραπάνω μου δημιουργούν την πεποίθηση ότι οι στόχοι μείωσης των NPEs για το 2022 θα επιτευχθούν και πιθανόν να κινηθούν σε υψηλότερα επίπεδα, επιτρέποντας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα να επιστρέψει ταχύτερα στη πλήρη κανονικότητα.

Γι' αυτό και υποστηρίζω emphatically ότι όλες οι ελληνικές τράπεζες είναι έτοιμες να χρηματοδοτήσουν όλα τα έργα που έχουν οικονομική λογική. Αρκεί, τα επιχειρηματικά πνεύματα – αλλοδαπά και ημεδαπά - να πιστέψουν στην ανάπτυξη και να αρχίσουν να κάνουν επενδύσεις.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, έχει την ρευστότητα, έχει τα κεφάλαια, έχει τη διάθεση, αλλά και την υποχρέωση να παίξει, και θα παίξει, το ρόλο του κεντρικού πυλώνα υποστήριξης κάθε αναπτυξιακής δραστηριότητας στη χώρα. Είναι προς το συμφέρον του.

Καθημερινά, οι τράπεζες υλοποιούν με συνέπεια τις κατάλληλες προσαρμογές, έτσι ώστε να είναι σε θέση να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη, τις παραγωγικές και επενδυτικές δραστηριότητες, να υποστηρίξουν τους πελάτες τους στους σχεδιασμούς τους, είτε είναι επιχειρηματίες, είτε ιδιώτες.

&&&&&&&&&&&&&&& **Επιπλέον Προκλήσεις** &&&&&&&&&&&&&&&

Αν και οι 2 προκλήσεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος που ανέφερα είναι οι πιο σημαντικές, δεν είναι οι μοναδικές.

Θα ήθελα να αναφερθώ εν τάχει σε μερικές επιπλέον προκλήσεις, που επίσης κατά τη γνώμη μου, είναι και ευκαιρίες για το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα, καθώς εισέρχεται στην νέα δεκαετία.

Τα τελευταία 10 χρόνια που η χώρα μας έχασε σχεδόν το 30% το ΑΕΠ, και αναλωνόμασταν στην εσωστρέφεια, ο υπόλοιπος κόσμος συνέχισε και συνεχίζει να εξελίσσεται, υπό την επιρροή διαφόρων εξελίξεων. Ενδεικτικά αναφέρω,

Οι εξελίξεις στην Τεχνολογία - Έχουν γίνει και γίνονται μεγάλες αλλαγές στη τεχνολογία. Όλα δείχνουν ότι η νέα δεκαετία, θα είναι μια δεκαετία μεγάλων αλλαγών. Αλλαγών που προσδιορίζονται από μεγάλες εξελίξεις και τάσεις συνδεδεμένες με τη 4η βιομηχανική επανάσταση, τη ρομποτική, τη τεχνητή νοημοσύνη, το ιντερνέτ of things, big data, κλπ..

Εξελίξεις που αλλάζουν τα δεδομένα και μας οδηγούν προς μεγάλες αλλαγές στους τρόπους παραγωγής και διανομής προϊόντων και υπηρεσιών, παραδοσιακών και νέων. Και ο χρηματοδοτικός τομέας θα επηρεασθεί αναμφισβήτητα.

Η Κλιματική Αλλαγή – Είναι ξεκάθαρο πλέον σε όλους μας, ότι η **άνοδος της θερμοκρασίας και τα ακραία καιρικά** φαινόμενα, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής που καταγράφονται, έχουν οδηγήσει σε μια μεγαλύτερη ευαισθησία προς το περιβάλλον – ειδικά στις νέες γενιές - με αποτέλεσμα να αναμένονται περισσότερες περιβαλλοντικές δράσεις από όλους περιλαμβανομένων και των τραπεζών.

Η **ανάδειξη νέων πολιτικών και οικονομικών τάσεων** παγκοσμίως οδηγούν σε ανατροπή των υφιστάμενων δομών με επιπτώσεις στο **διεθνές εμπόριο και τις εγχώριες οικονομίες**, μέχρι να αναδειχθούν οι νέες δομές, και να κατασταλάξουν οι επιδράσεις όλων αυτών των νέων εξελίξεων.

Τι σημαίνουν όλα αυτά για τη χώρα μας και το ελληνικό τραπεζικό κλάδο ειδικότερα?

&&&&&&&&&&&&&&&&& **FinTech** &&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&

Ας ξεκινήσουμε από τις εξελίξεις στη τεχνολογία.

Καταρχήν, η χώρα μας αντιμετωπίζει τη **μεγάλη πρόκληση** να παρακολουθήσει, να υιοθετήσει και να αφομοιώσει τις νέες τεχνολογίες ταχύτατα. Κατά την γνώμη μου, το θέμα αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό και η προκληση μεγάλη. Είναι θέμα εθνικής επιβίωσης. Χωρίς την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών, η χώρα θα μείνει πίσω, θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια της την ύπαρξη, οικονομικά, κοινωνικά και ιστορικά.

Μια παρόμοια πρόκληση, αλλά και **ευκαιρία αντιμετωπίζει και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα**. Δηλαδή, μια πρόκληση να ανανεωθεί, να υιοθετήσει νέες τεχνολογίες, και ταυτόχρονα με την έξοδο από τη δεκαετή κρίση, να αλλάξει σελίδα, και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών ώστε να ξανακερδίσει την εμπιστοσύνη της πλειονότητας των πολιτών.

Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν στις τράπεζες τη δυνατότητα να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο που δουλεύουν, πχ. τη διενέργεια πληρωμών, αλλά και τον τρόπο που αντιμετώπιζαν τους πελάτες τους για γενεές και γενεές. Και το πιο σημαντικό. Τους προσφέρεται μια ευκαιρία **να προσεγγίσουν τη νέα γενιά με νέο τρόπο**.

Κατά ένα παράδοξο και μη αναμενόμενο τρόπο, η κρίση και ειδικά τα capital controls, βοήθησαν και επιτάχυναν την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών από το κοινό και από τις ελληνικές τράπεζες.

Σαν αποτέλεσμα, σήμερα στη χώρα μας, πάνω από 80% από τις τραπεζικές συναλλαγές γίνονται ηλεκτρονικά (κάρτες, websites, smartphones etc.).

Αλλά η υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών δε σταματά όμως στις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Ειδικά εδώ στην Ευρώπη (αλλά και αλλού), η μεγάλη πρόκληση για τον χρηματοδοτικό τομέα είναι από τους νέους εισβολείς στον χρηματοδοτικό χώρο από τα λεγόμενα fintech και τις challenger banks. Και η μάχη είναι για το ποιος θα κυριαρχήσει στα μάτια, στις καρδιές και στο mindset των καταναλωτών.

Ο κίνδυνος είναι μεγάλος, γιατί αν οι τράπεζες δεν προσέξουν και χάσουν την επαφή με τον πελάτη, θα καταλήξουν να είναι απλές βιομηχανίες παραγωγής πιστωτικών προϊόντων με περιορισμένες δυνατότητες κερδοφορίας.

Οι εξελίξεις αυτές, δείχνουν ξεκάθαρα ότι ο ρόλος των τραπεζών θα αλλάξει, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Έτσι, από μια σχέση που στο παρελθόν αλλά και σε ένα βαθμό τώρα, περιοριζόταν στις καταθέσεις και στο δανεισμό, οι τράπεζες οδηγούνται να διαδραματίσουν ένα διευρυμένο ολιστικό **συμβουλευτικό ρόλο για τα νοικοκυριά** και τις μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις.

Ένα ρόλο που επεκτείνεται πέρα από τις καταθέσεις και τα δάνεια και που περιλαμβάνει όλο το οικονομικό προφίλ του πελάτη, και όχι μόνο. Αυτό τους δίνει **μια μοναδική ευκαιρία γνωριμίας** και επαφής με τον πελάτη και ενίσχυσης της διαπροσωπικής τους σχέσης με τον απλό μέσο πολίτη.

Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό και επιβάλλεται όχι μόνο για επιχειρηματικούς λόγους, αλλά και την ανάγκη να ξανακερδίσουν οι τράπεζες την εμπιστοσύνη του κόσμου, μετα από τις τριβές που δημιούργησε η προηγούμενη δεκαετία με τη κρίση.

Οι Ελληνικές τράπεζες αναγνωρίζουν σε μεγάλο βαθμό αυτές τις προκλήσεις και ήδη έχουν αρχίσει να υιοθετούν σε ένα βαθμό αυτές τις τεχνολογίες σε πολλά επίπεδα.

Συνοψίζοντας λοιπόν, θέλω να τονίσω ότι οι νέες εξελίξεις δίνουν στις τράπεζες μια μοναδική ευκαιρία να δημιουργήσουν τις τράπεζες του αύριο αλλά και να έρθουν κοντά στην κοινωνία, στον απλό πολίτη και τον επιχειρηματία.

Και ενώ αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν προκλήσεις, ταυτόχρονα δημιουργούν και ευκαιρίες. Μια ευκαιρία, να δημιουργήσουμε την επόμενη ημέρα για τις τράπεζες. Και καθ' οδόν να δημιουργήσουμε αξία όχι μόνο για την οικονομία και την ανάπτυξη της χώρας μας, αλλά και γενικότερα, για τη κοινωνία.

&&&&&&&&&&&&& Sustainability &&&&&&&&&&&&&

Η άλλη πρόκληση για το τραπεζικό σύστημα δημιουργείται από την κλιματική αλλαγή που όλοι ζούμε πλέον στην καθημερινότητα με την **άνοδο της θερμοκρασίας και τα ακραία καιρικά φαινόμενα.**

Η **κλιματική αλλαγή** και η ανάγκη να την αντιμετωπίσουμε, δημιουργεί νέες προτεραιότητες που υπαγορεύονται από την ανάγκη για μια **βιώσιμη ανάπτυξη** με σεβασμό στο περιβάλλον.

Η κλιματική αλλαγή έχει οδηγήσει στην ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη και σε μια μεγαλύτερη ευαισθησία προς το περιβάλλον – ειδικά μέσα στις νέες γενιές. Σαν αποτέλεσμα, όλοι να αναμένουν περισσότερες περιβαλλοντικές δράσεις από όλους, περιλαμβανομένων και των τραπεζών. Ήδη βλέπουμε κινητοποίηση προς αυτή την κατεύθυνση σε παγκόσμιο επίπεδο όπως,

- Η συμφωνία των Παρισίων
- Οι παγκόσμιες Αρχές Υπεύθυνης Τραπεζικής από τα Ηνωμένα Έθνη, αλλά και
- πρωτοβουλίες από διάφορες μεριές
 - Ευρωπαϊκή Ένωση/Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, αλλά και από τον
 - Τον ιδιωτικό τομέα, όπως το Blackrock, με τη υιοθέτηση «πράσινων» κριτηρίων ανάμεσα στα αλλά επενδυτικά κριτήρια.

Οι Τράπεζες έχουν να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Τα 2/3 της παγκόσμιας χρηματοδότησης προέρχονται από τις τράπεζες, επομένως οι τράπεζες είναι αυτές που καλούνται να διοχετεύσουν τη χρηματοδότηση αυτή προς μια πιο αειφόρο και διατηρήσιμη ανάπτυξη, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Συμφωνίας του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή.

Με τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και τις σχέσεις του με τον επιχειρηματικό κόσμο και την κοινωνία, το τραπεζικό σύστημα μπορεί να στηρίξει και να επιταχύνει τις σημαντικές αλλαγές που πρέπει να γίνουν στην οικονομία και στον τρόπο ζωής μας, προς την επίτευξη μιας πιο βιώσιμης ανάπτυξης.

Μιας ανάπτυξης που είναι φιλική προς το περιβάλλον, που να οδηγεί σε ευημερία για όλους. Διότι μόνο σε μια παγκόσμια κοινότητα, η οποία χρησιμοποιεί τους φυσικούς της πόρους με βιώσιμο τρόπο, μπορούν να ευημερήσουν οι πολίτες, οι πελάτες των τραπεζών, και κατά συνέπεια οι ίδιες οι τράπεζες.

Αυτό αποτελεί μια πρόκληση αλλά και ευκαιρία για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Και επειδή η κίνηση αυτή παγκοσμίως είναι στο αρχικό της στάδιο, δίνεται στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα μια ευκαιρία να γίνει πρωτοπόρο στους αναγκαίους μετασχηματισμούς και προσαρμογές, ώστε να βρεθεί στην πρώτη γραμμή της παγκόσμιας κινητοποίησης για μια βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη, αξιοποιώντας τα φυσικά πλεονεκτήματα της χώρας (μεγάλη ηλιοφάνεια, δυνατοί άνεμοι, πολλά ακατοίκητα νησιά, πλεονεκτική γεωγραφική τοποθεσία κλπ.).

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει την ευκαιρία να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια. Και σε αυτήν την προσπάθεια, το τραπεζικό σύστημα βρίσκει και ουραγό τη σημερινή κυβέρνηση που έχει αναδείξει την βιώσιμη ανάπτυξη ως μια από τις προτεραιότητες της.

Αν γίνει αυτό, η χώρα θα ευημερήσει, και μαζί με τους άλλους και ο τραπεζικός τομέας.

Ευχαριστώ τον καθένα και την καθεμία από εσάς ξεχωριστά, για την ευκαιρία που μου δώσατε να μοιραστώ μαζί τις απόψεις μου για τα κρίσιμα και επίκαιρα ζητήματα του τραπεζικού χώρου και είμαι στη διάθεσή σας να απαντήσω στα ερωτήματα που θα θέσετε.